

НОВІКОВА

Алла Михайлівна
nov6789@ukr.net

УДК 656.7.03:061.5:32(045)

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ФУНКЦІОНУВАННЯ ТАРИФНОЇ
ПОЛІТИКИ АВІАКОМПАНІЇ

ACTUAL PROBLEMS OF AIRLINE TARIFF POLICY

доктор економічних наук, старший науковий співробітник, ДП "Державний автотранспортний науково-дослідний і проектний інститут" Міністерства інфраструктури України

У статті досліджено сучасний стан ринку повітряних перевезень України та проаналізовано діяльність вітчизняних авіакомпаній в умовах турбулентності зовнішньоекономічного середовища. Визначено основні проблеми формування та впровадження тарифної політики авіакомпанією.

В статье исследовано современное состояние рынка воздушных перевозок Украины и проанализирована деятельность отечественных авиакомпаний в условиях турбулентности внешнеэкономической среды. Определены основные проблемы формирования и внедрения тарифной политики авиакомпании.

This article explores the current state of the market of air transportation in Ukraine and analyzes the activities of domestic airlines in terms of turbulent external economic environment. The main problems of formulation and implementation of Airline tariff policy were outlined.

Ключові слова: ринок повітряних перевезень, авіакомпанія, тарифи, тарифна політика

Ключевые слова: рынок воздушных перевозок, авиакомпания, тарифы, тарифная политика

Key words: air transport market, airline, tariffs, tariff policy

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ

Розвиток ринку повітряних перевезень відбувається під впливом динамічних кон'юнктуроутворюючих факторів. На тлі погіршення фінансово-економічних показників діяльності багатьох авіакомпаній, виникає питання щодо необхідності забезпечення стабілізації та сталого розвитку на ринку повітряних перевезень, адже формування ефективної діяльності авіакомпанії у конкурентному середовищі має багатогранну основу.

Зростання негативного впливу зовнішньоекономічних чинників на авіаційний ринок стимулює авіакомпанії до постійного пошуку нових методів конкурентної боротьби, що призводить до створення нових цінових переваг та, як наслідок, до формування тарифної політики яка б забезпечила ефективно та своєчасне реагування на зміни, що відбуваються на ринку та здійснюють вплив на діяльність всіх її учасників.

Аналіз останніх досліджень і публікацій

Питання методології формування тарифів, різні аспекти сучасного стану та питань ринкового тарифоутворення, розглядалися в роботах провідних вітчизняних учених: Ю.Ф. Кулаєва, Д.О. Бугайко, А.А. Смехова, Г.С. Гуріна, М.Ю. Григорак, О.Й. Косарева, О.В. Костроміної, Л.М. Кононова, Л.М., Матросової, Г.Ю. Кучерука, Л.О. Городецької., Н.Є. Полянської, В.І. Щелкунова, Висоцької І.І. та ін. Згадані вище вчені здійснили вагомий внесок у розвиток теоретичних, методологічних та організаційно-економічних засад

функціонування авіаційного транспорту, проте слід зазначити, що досі недостатньо досліджено вплив на функціонування тарифної політики авіакомпанії факторів соціально-економічного характеру, що зумовлюють корегування тарифів.

Невирішена раніше частина загальної проблеми

На процес формування тарифної політики авіакомпанії на ринку повітряних перевезень впливає безліч різномірних факторів, що залежать від системи взаємозв'язків елементів макро- та мікроекономічного середовища, ступеня й терміну їх впливу і взаємозалежності, інтенсивності та сфери дії. В умовах ринкової економіки проблема тарифоутворення на авіаційні послуги загострюється внаслідок нестабільності, мінливості ринкової кон'юнктури, динамічності зовнішнього середовища. Звідси випливає важливість дослідження як загальних теоретичних аспектів системи тарифів, так і проблем практичного формування ефективної тарифної політики.

МЕТОЮ СТАТТІ є дослідження сутності ключових аспектів формування тарифної політики авіакомпанії.

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ

Діяльність авіакомпанії на ринку є надзвичайно складним механізмом, його успішне функціонування можливе лише за умов ефективного функціонування кожного елемента, а також відповідного регулювання, яке б забезпечувало можливість виконання елементами їхніх функцій вчасно, безпечно та в повному обсязі.

Посилення впливу негативних чинників економічного характеру на авіаційний ринок та діяльність авіакомпаній зокрема вимагає здійснення заходів щодо трансформації тарифної політики.

Європейський досвід діяльності авіаційного ринку пасажирських перевезень свідчить, що в умовах ринкової економіки забезпечення ефективності його функціонування першочергово ґрунтується на створенні умов для розвитку конкуренції, адже конкуренція примушує учасників авіаційного ринку зменшувати собівартість перевезень при зростанні якісних характеристик, здійснювати формування тарифів у відповідності до платоспроможного попиту населення.

Діяльність авіакомпанії здійснюється в умовах турбулентності зовнішньоекономічного середовища, що спричиняє пряму залежність адаптації тарифної політики від позиціонування на ринку та ефективності функціонування в цілому. Тому для ефективного пристосування авіакомпаній до умов нестабільного ринкового середовища необхідно сформувати гнучку структуру тарифної політики та забезпечити ефективну організацію процесу прийняття рішень на всіх рівнях, що базуються на наданні своєчасної і точної інформації всередині авіакомпанії протягом тривалого періоду часу з метою визначення максимально ефективних шляхів реагування на можливі зміни.

Пропозиція послуг авіаційних пасажирських перевезень залежна від аналізу та оцінки авіакомпанією ринкового попиту на пасажирські перевезення, рентабельності маршрутної мережі та наявних ресурсів авіакомпанії. Тому процес побудови тарифної політики базується на економічному аналізі діяльності авіакомпанії. Це, зокрема: – аналіз впливу на фінансово-економічні показники зовнішнього та внутрішнього середовища; – аналіз авіаційного ринку; – аналіз пасажиропотоку; – аналіз конкурентного середовища; – аналіз тарифної політики конкурентів.

У світовій практиці пасажирські авіаційні перевезення є соціально вагомими, а величина тарифів залежна від платоспроможного попиту населення.

Отже, ключовими функціями, які повинна вирішувати тарифна політика авіакомпанії є: комплексне вивчення ринку, планування кількості авіаційних послуг, розробка заходів для більш повного задоволення потреб, дослідження потенційних потреб, планування та залучення пасажирів, вплив на організацію та управління процесом перевезень.

ВИСНОВКИ ТА НАПРЯМКИ ПОДАЛЬШИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

Авіаційний транспорт позитивно впливає не лише на авіаційну та суміжні галузі, але й на розвиток туристичного бізнесу та міжнародної торгівлі. Адже розвинена авіаційна інфраструктура та широка маршрутна мережа сприяє підвищенню інвестиційної привабливості країни загалом. Тому завдання ефективного тарифоутворення визначає позиціо-

нування авіакомпанії на ринку, фінансову стабільність та ефективність діяльності.

Тарифи та тарифна політика є основними складовими процесу стратегічного управління виробничо-господарською діяльністю авіакомпанії, яка в умовах ринкової економіки набуває особливої значимості. Тому тарифи, з одного боку, є дієвим інструментом, який дозволяє реалізовувати комерційні цілі авіакомпанії з урахуванням потреб сучасного ринку авіаперевезень, а з іншого – має вплив на основні економічні показники діяльності підприємства.

В умовах зростання негативного впливу макро- та мікроекономічних показників, коли спостерігається зниження рівня життя населення, авіакомпанія повинна визнати, що падіння попиту неминуче, оскільки ринок повітряних перевезень дуже чутливий до політичної та економічної нестабільності. Тому розв'язання проблеми побудови ефективної та гнучкої тарифної політики, забезпечить підвищення ефективності діяльності авіакомпанії та досягнення певного рівня рентабельності, що допоможе вижити авіакомпанії в складних умовах економічної кризи.

Література

1. Aviation: Benefits Beyond Borders 2014 Report. [Електронний ресурс] // Air Transport Action Group, April 2014. – Режим доступу: http://aviationbenefits.org/media/26786/ATAG__AviationBenefits2014_FULL_LowRes.pdf
2. Думанська К.С. Механізм визначення транспортних тарифів як один з аспектів підтримки вітчизняної інфраструктури // Економічний простір. 2010. – № 41. С.50-58.
3. Капітанець Ю.О. Стратегічна адаптація підприємства до зовнішнього середовища / Ю.О.Капітанець // Науковий вісник Національного університету «Львівська політехніка». – Львів. – 2007. – № 599. – С. 257-261.
4. Висоцька І.І. Стан та перспективи розвитку пасажирських авіаційних перевезень на внутрішніх лініях України / І.І. Висоцька // Економіка: проблеми теорії та практики: зб. наук. праць : в 4 т. Т. II. – Дніпропетровськ: ДНУ, 2004. – Вип. 192. – С. 569–575.
5. Гречко А.В. Анализ особенностей современного рынка авиaperевозок Украины / А.В. Гречко // Економіст. – Київ: Науково-дослідний центр інновацій та конкурентоспроможності, 2009. – №3. – С. 36-39.
6. Матросова Л.М., Юрченко Н.М. Сучасні принципи ціноутворення на послуги пасажирського авіаційного транспорту // Економічний вісник Донбасу. – 2009. – №2(16). – С.169-172.
7. Кулаев Ю.Ф. Экономика гражданской авиации Украины: Моногр. – К.: Феникс. 2004. – 667 с.
8. Пивонов М.Ю. Влияние мирового экономического кризиса на развитие авиационных перевозок [Текст.] // Вісник Донецького національного університету. – Донецьк: ДонДУ, 2009. – Т. 2. – С. 824-827.